

SHEIKH MOHAMED YAHIA NABIL

De Jezus-Mythe

*Heeft Jezus werkelijk bestaan? Een kritische analyse van de
historische bronnen*

Copyright © 2026 by Sheikh Mohamed Yahia Nabil

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, scanning, or otherwise without written permission from the publisher. It is illegal to copy this book, post it to a website, or distribute it by any other means without permission.

Sheikh Mohamed Yahia Nabil asserts the moral right to be identified as the author of this work.

First edition

ISBN: 9789465461083

This book was professionally typeset on Reedsy.

Find out more at reedsy.com

Contents

1	De logica van de Drie-eenheid	1
2	De Drie-eenheid – een late leer	12
3	Het Kruis en de Verzoening	25
4	Het Kruis en oude mythen	40
5	De tegenstrijdige opstanding	56
6	Opstanding en de moraal van Jezus	77
7	Onvervulde profetieën & tegenspraak	93

De logica van de Drie-eenheid

Er zijn momenten waarop een religieuze geschiedenis verandert in een dogma.

Een leerstelling die aanvankelijk moeilijk te formuleren is, krijgt na verloop van tijd een vaste naam, een officiële definitie en uiteindelijk een plaats in de geloofsbelijdenis. Generaties gelovigen groeien ermee op. Wat ooit onderwerp was van discussie, wordt vanzelfsprekend.

Een van de bekendste voorbeelden daarvan is de Drie-eenheid.

Voor miljarden christenen behoort zij tot het hart van hun geloof. God is één, maar bestaat uit drie Personen: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Jezus Christus is volgens de klassieke christelijke leer niet slechts een profeet of mens, maar God de Zoon, eeuwig verbonden met de Vader en van dezelfde goddelijke natuur als Hij.

Op papier klinkt dat eenvoudig.

Maar zodra men de woorden langzaam leest en vervolgens vraagt wat ze precies betekenen, ontstaat een ingewikkelder beeld.

Wat betekent het dat God één is en tegelijk drie? Wat is een “Persoon” wanneer het over God gaat? En wanneer ontstond deze formulering eigenlijk?

Dat zijn geen onbelangrijke details. Ze raken rechtstreeks aan de vraag hoe het christelijke godsbeeld historisch tot stand kwam.

Eén God, drie Personen

De katholieke Catechismus noemt de Drie-eenheid “het centrale mysterie van het christelijke geloof en leven”. Volgens de officiële katholieke formulering is God één in wezen, maar drie in Personen: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. De drie Personen zijn volgens deze leer werkelijk onderscheiden, terwijl ieder volledig God is.

Daarmee ontstaat een merkwaardige reeks beweringen:

Er is één God.

De Vader is God.

De Zoon is God.

De Heilige Geest is God.

De Vader is niet de Zoon.

De Zoon is niet de Heilige Geest.

En toch zijn het geen drie goden.

De klassieke christelijke theologie probeert deze uitspraken met grote precisie

van elkaar te onderscheiden. “Eén” heeft betrekking op de goddelijke natuur of essentie; “drie” heeft betrekking op de Personen. De Drie-eenheid betekent dus volgens de orthodoxe leer niet dat één persoon drie personen tegelijk is.

Dat onderscheid is belangrijk.

Het voorkomt namelijk dat de christelijke leer simpelweg als een elementaire logische fout kan worden afgedaan. Een driehoek die tegelijkertijd een vierkant zou zijn, vormt inderdaad een directe tegenstelling wanneer beide termen betrekking hebben op dezelfde eigenschap en hetzelfde object. Maar de christelijke theoloog zegt iets anders: God is één in wezen en drie in Persoon.

De vraag verschuift daarmee.

Niet langer is alleen de vraag: “Is één gelijk aan drie?”

De veel interessantere vraag is: **wat betekent “wezen” en wat betekent “Persoon” precies wanneer deze woorden op God worden toegepast?**

De woorden achter het dogma

De historische ontwikkeling van de Drie-eenheidsleer laat zien dat de formulering niet in één keer kant-en-klaar uit de hemel kwam vallen.

In de eerste eeuwen van het christendom werd intensief gediscussieerd over de verhouding tussen God, Jezus en de Heilige Geest. Hoe kon Jezus goddelijk zijn en toch tot God de Vader bidden? Hoe kon de Vader Jezus zenden als beiden tegelijkertijd volledig God waren?

De antwoorden liepen uiteen.

Pas in de vierde eeuw kregen bepaalde formuleringen een beslissend gezag.

Tijdens het Concilie van Nicea in 325 werd in het conflict rond Arius en de goddelijkheid van Christus de term *homoousios* — “van dezelfde substantie” of “van hetzelfde wezen” — van groot belang. De Zoon werd daarmee niet als een geschapen wezen beschouwd, maar als werkelijk goddelijk en van dezelfde essentie als de Vader.

Later, tijdens het Concilie van Constantinopel in 381, werd de geloofsbelijdenis verder ontwikkeld en kreeg ook de goddelijke status van de Heilige Geest een centrale plaats.

De Drie-eenheid was daarmee niet simpelweg een afgeronde formule vanaf het begin van het christendom. De precieze terminologie en haar theologische betekenis ontwikkelden zich door eeuwen van debat.

De Stanford Encyclopedia of Philosophy merkt dan ook op dat de traditionele trinitarische formule vooral in de vierde eeuw haar klassieke vorm kreeg en dat de oorsprong, betekenis en rechtvaardiging ervan zowel vóór als na die periode onderwerp van discussie zijn geweest.

Dat historische gegeven verdient aandacht.

Want wanneer een christen vandaag zegt: “De Drie-eenheid is de fundamentele waarheid van het christendom”, kan de historicus vervolgens een andere vraag stellen:

Wanneer werd deze waarheid precies geformuleerd, en op basis waarvan?

De Bijbel en de Drie-eenheid

Hier wordt het onderzoek nog interessanter.

Het Oude Testament bevat geen uitgewerkte doctrine van de Drie-eenheid. Zelfs trinitarische theologen erkennen dit doorgaans. De leer wordt binnen de christelijke traditie vooral gebaseerd op een combinatie van passages uit het Nieuwe Testament en latere theologische interpretatie.

Dat betekent niet automatisch dat de Drie-eenheid onjuist is.

Het betekent wel dat men onderscheid moet maken tussen twee verschillende beweringen.

De eerste is historisch:

De Bijbel bevat passages die later door christenen trinitarisch zijn geïnterpreteerd.

De tweede is theologisch:

De Bijbel leert expliciet de latere doctrine dat één God bestaat uit drie eeuwige, onderscheiden en gelijkwaardige Personen.

Dat zijn niet noodzakelijk dezelfde bewering.

Een historische analyse moet daarom voorzichtig zijn. Men mag niet zomaar een latere geloofsformule terugplaatsen in een tekst die haar niet in diezelfde terminologie gebruikt.

De vraag is dus niet alleen wat christenen vandaag geloven, maar ook hoe zij dat geloof uit de vroegste bronnen reconstrueren.

Het probleem van de analogieën

Wie ooit een gesprek over de Drie-eenheid heeft gevoerd, kent waarschijnlijk de bekende voorbeelden.

God is als water: vloeibaar, ijs en stoom.

Of God is als een klavertje met drie blaadjes.

Op het eerste gezicht lijken zulke vergelijkingen handig. Ze maken een moeilijk idee toegankelijk.

Maar ze veroorzaken tegelijkertijd nieuwe problemen.

Water, ijs en stoom zijn namelijk verschillende toestanden van dezelfde stof. Wanneer één persoon zich als Vader, Zoon en Geest slechts in verschillende vormen zou manifesteren, komt men uit bij een opvatting die in de christelijke theologie bekendstaat als modalism — het idee dat er uiteindelijk slechts één goddelijke Persoon is die zich op verschillende manieren manifesteert.

Dat is juist niet de klassieke trinitarische leer.

Het klavertje drie heeft een ander probleem. Als ieder blaadje slechts een deel van het klavertje is, lijkt het erop dat Vader, Zoon en Heilige Geest ieder slechts een derde van God vormen.

Maar ook dat verwerpt de klassieke christelijke leer.

Volgens de katholieke Catechismus is ieder van de drie Personen niet slechts een deel van God, maar volledig God. Tegelijkertijd zijn de Personen werkelijk van elkaar onderscheiden.

De analogieën lossen het probleem dus niet op.

Ze laten vooral zien hoe moeilijk het is om de leer in alledaagse begrippen uit te leggen.

Een mysterie of een logische moeilijkheid?

Hier komen we bij een belangrijk onderscheid.

Christelijke theologen zullen doorgaans niet beweren dat de Drie-eenheid een eenvoudige wiskundige vergelijking is. Integendeel. De Catechismus noemt haar uitdrukkelijk een “mysterie” en benadrukt dat zij het menselijke begrip overstijgt.

Dat antwoord verdient op zichzelf serieus genomen te worden.

Een mysterie betekent immers niet noodzakelijk een logische tegenspraak. Het kan ook betekenen dat een werkelijkheid volgens de betreffende religieuze traditie groter is dan wat de menselijke rede volledig kan doorgronden.

Maar daarmee is de discussie niet afgelopen.

Want zodra een religieuze leer concrete uitspraken doet over de werkelijkheid, mag men nog altijd vragen of die uitspraken begrijpelijk, consistent en historisch onderbouwd zijn.

De filosoof kan vragen:

Hoe kan één goddelijke essentie door drie werkelijk onderscheiden Personen volledig worden bezeten?

De historicus kan vragen:

Wanneer werd deze formulering onderdeel van de christelijke geloofsleer?

De tekstonderzoeker kan vragen:

Welke passages uit de oudste christelijke bronnen ondersteunen deze formulering rechtstreeks, en welke zijn pas later trinitarisch geïnterpreteerd?

En de scepticus kan vervolgens een vierde vraag stellen:

Is de Drie-eenheid een oorspronkelijke leer van Jezus zelf, of het resultaat van een latere ontwikkeling binnen het christendom?

Dat is de vraag die in dit boek centraal zal staan.

Van geloof naar geschiedenis

Daarmee komen we terug bij Jezus.

Want achter de discussie over de Drie-eenheid schuilt een nog fundamentele kwestie.

Als Jezus werkelijk God was, zoals de klassieke christelijke leer beweert, dan moeten we kunnen onderzoeken waarop deze buitengewone bewering historisch gebaseerd is.

Wat weten we over Jezus?

Welke bronnen zijn het oudst?